

DATUM
2018-03-21DIARIENR
2018/4-4ERT DATUM
2017-12-20ER BETECKNING
N2017/07438/FFRegeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring, inrättandet av ett Nationellt besöksnäringensforum samt en stärkt myndighetssamordning. Statskontoret bedömer också att regeringen bör analysera om de indirekta intäkterna av förslagen motsvarar de förväntade kostnaderna som uppkommer om de genomförs.

En nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring

Statskontoret har nyligen publicerat en studie om hur regeringen använder strategier och handlingsplaner i sin styrning.¹ I rapporten redovisar Statskontoret bland annat under vilka omständigheter som en strategi kan vara ett effektivt styrinstrument. Utifrån vad som framkommer i studien bedömer vi att den föreslagna nationella strategin för en hållbar turism och växande besöksnäring är motiverad och ändamålsenlig. Till exempel har strategier visat sig kunna vara framgångsrika som styrinstrument när regeringen vill rikta sig till både offentliga och privata aktörer på samma gång. Den strategi som utredningen föreslår ger regeringen möjlighet att komplettera den traditionella styrningen av statliga aktörer och samtidigt stimulera ett frivilligt engagemang hos aktörer som regeringen inte kan styra direkt. Vi menar också att en strategi kan ge större utväxling än om uppdragen till olika myndigheter och andra åtgärder presenteras var för sig utan ett tydligt sammanhang. Den föreslagna strategin är därför ett lämpligt sätt att ge fokus åt ett politikområde och markera att regeringen prioriterar turism- och besöksnäringen.

När Statskontoret utvärderade det så kallade Framtidsprogrammet inom turism- och besöksnäringen 2006, framhöll vi bland annat betydelsen av att det finns en tydlig ägare till frågorna i Regeringskansliet och att insatserna har en stabil

¹ Statskontoret (2018), *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?*

regional förankring.² Vår bedömning är att den nu föreslagna strategin kommer att bidra till detta.

Nationellt besöksnärringsforum

Statskontoret tillstyrker förslaget att regeringen inrättar ett Nationellt besöksnärringsforum. Statskontoret tillstyrker även att forumet får ett sekretariat som placeras i Regeringskansliet.

Flera tidigare utredningar av Statskontoret har uppmärksammat möjligheter och utmaningar förknippade med styrning av tvärsektoriella frågor inom Regeringskansliet.³ Erfarenheterna visar att det finns flera fördelar med att en utpekad funktion i Regeringskansliet driver en fråga av tvärsektoriell betydelse. Bland annat kan en sådan funktion stärka regeringens möjligheter till att få till stånd en mer samlad styrning och uppföljning. Ett problem är dock att den ansvariga enheten i Regeringskansliet ofta har begränsad kunskap om hur den specifika frågan kan påverka myndigheter som andra departement ansvarar för. Likaså kan det ligga nära till hands för ett departement som berörs av ett tvärsektoriellt initiativ från ett annat departement att prioritera de egna myndigheternas kärnverksamheter och intressen. Vid styrning av frågor som rör flera olika departement och myndigheter är det därför viktigt att de berörda fackdepartementen har intresse, kompetens och resurser för att driva frågorna. Om de aktuella handläggarna inte har tillräcklig kunskap om den tvärsektoriella frågan finns det risk för att den inte kommer att beaktas i den gemensamma beredningen inom Regeringskansliet. Detta kan leda till att man bortser från eventuella målkonflikter. Därmed är det viktigt att det ansvariga departementet intar en aktivt understödjande roll och att den funktion som ska driva frågan får en ändamålsenlig förankring inom Regeringskansliet.

Statskontoret bedömer att utredningens förslag är av sådan omfattning att det motiverar att regeringen inrättar en samordnande så kallad interdepartemental arbetsgrupp (IDA-grupp) som stöd åt sekretariatet. Det finns flera goda exempel på sådana funktioner som ett sätt att förankra tvärsektoriella frågor och öka medvetenheten; till exempel samordningen av hbtq-frågor, varselinsatser under finanskrisen åren 2008 och 2009 och utarbetandet av EU:s strategi för Östersjöregionen inför Sveriges ordförandeskap i EU 2009.

² *Staten och turistnäringen i samverkan* (2006:14).

³ Se till exempel *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism* (2015:6), *Politik för global utmaning. Regeringens gemensamma ansvar?* (2014:1), *Utvärdering av strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck* (2013:31), *Samordning av varselinsatser under finanskrisen åren 2008 och 2009* (2011:11), *På tvären – styrning av tvärsektoriella frågor* (2006:13).

Det är också viktigt att forumets sekretariat på Näringsdepartementet får tillräckliga resurser för att klara sina uppgifter att ta fram strategin, förankra arbetet i Regeringskansliet, koppla strategin till relevanta befintliga regeringsstrategier och tillvarata styrgruppens intressen och inspel till strategin.

En stärkt myndighetssamordning

Statskontoret tillstyrker förslaget att regeringen ger Tillväxtverket ett stärkt mandat att samordna, leda och återrapportera arbetet i Besöksnäringens myndighetsgrupp och att detta tydliggörs i myndighetens regleringsbrev.

Det är positivt att utredningen uppmärksammar betydelsen av en väl fungerande myndighetssamordning. Statskontoret har i en tidigare rapport, *Förändringar i svensk statsförvaltning och framtida utmaningar* (2015) konstaterat att samverkan mellan statliga myndigheter i Sverige fungerar väl. Rapporten visar att samverkan mellan myndigheter är en komparativ fördel för Sverige då regeringens ledamöter är kollektivt ansvariga för de beslut som fattas. Berörda departement engageras i ett tidigt skede i beredningen av gränsöverskridande frågor och kan vid behov kontakta sina respektive myndigheter för assistans med det sakliga underlaget. I en undersökning från 2014 som rapporten refererar till svarar 75 procent av myndigheterna att deras erfarenheter av samverkan med andra myndigheter inom samma sakområde är positiva.⁴

Bedömningen av de samhällsekonomiska effekterna

Betänkandet innehåller en omfattande redovisning av förslagets förmodade effekter på bland annat sysselsättning, jämställdhet, integrationspolitiska mål och företagande. Det framgår dock inte hur stora dessa indirekta intäkter kommer att bli. Samtidigt kräver utredningens förslag betydande resurser för att de ska gå att genomföra.

Bristen på information gör det svårt att bedöma om de indirekta intäkterna kan uppväga kostnaderna. Skälet till att Statskontoret ändå tillstyrker utredningens förslag är att utredningen genom sin omfattande redovisning av förslagets förmodade effekter gör det troligt att de samhällsekonomiska vinsterna kan motivera kostnaderna för förslaget på längre sikt. Det går dock inte att med säkerhet veta om det kommer att utveckla sig på det ena eller andra viset. Statskontorets samlade bedömning är därför att regeringen, i den fortsatta beredningen av utredningens förslag, bör analysera om dessa indirekta intäkter kan motsvara de kostnader som förslagen genererar.

⁴ Hammerschmid, G., m.fl. (2013) COCOPS Executive Survey on Public Sector Reform in Europe, Research Report.

Tillförordnad generaldirektör Tony Malmberg har beslutat i detta ärende.
Utredningschef Erik Nyberg och utredare Sebastian Stålfors, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Tony Malmberg

Sebastian Stålfors